

Nagradni fond čak 2.376.000 kuna ili 660.000 DEM!

**SUTRA OTKRIVAMO
NAGRADU IZNENAĐENJA!**

SUTRA »JOKER-KUPON« • U NEDJELJU 7. SRPNJA
TV-IZVLAČENJE PRVIH DOBITNIKA NAŠE LJETNE NAGRADNE IGRE

ZADAR

IPIM

ZAGREB

Vajda

ZAGREB

CENTAR
ZA
STRANE
JEZIKE

ZAGREB

ZAGREB

EREZ-TRADE s.p.o.
SAMOBOR

»BBG-Numatic« d.o.o.
DUGO SELO

GRAND
HOTEL
ADRIATIC

OPATIJA

SAMOBOR
Kristal
SAMOBOR

NOVA GRADIŠKA

STR. 60

Večernji list

**3,40
KUNA**

DEM 2,20, ATS 15, ITL 1200,
CHF 3, NLG 2,50, FRF 8,00,
BEF 43, FLX 43, NOK 13,
SEK 12, DKK 12, KZC 40,
SVK 40, GBP 1, SIT 50, AUD 3,00

GOD. XXXIX BR. 11.429
SUBOTA
ZAGREB 1. VII. 1995.

HRVATSKI DNEVNIK S NAJVEĆOM NAKLADOM

NEZAVISNE NOVINE

**PREMIJER
VALENTIĆ SA
STRANIM
NOVINARIMA
U OPATIJI**

HRVATSKI JADRAN SIGURAN ZA TURISTE

Hrvatska neće poduzimati daljnje ofenzivne akcije, a nema ni ozbiljne opasnosti da bi ih Srbi mogli poduzeti. Da smo htjeli vojno rješenje, učinili bismo to usporedo sa Slavonijom

Cijene na malo u lipnju pale su 0,4 posto, troškovi života 1,9 posto, a u prvih šest mjeseci inflacija je bila samo 1,5 posto

STR. 3

OSIJEK BOGATIJI ZA PET TRAMVAJA

OSIJEK - Osječki je gradonačelnik dr. Zlatko Kramarić jučer na Trgu Ante Starčevića svečano predao pet polovnih zglobnih tramvaja za potrebe prijevoza putnika direktoru GPP-a »Osijek« Nikoli Lioviću. Tramvaji su kupljeni za 917.000 kuna u Njemačkoj, a novac za kupnju izdvojen je odlukom Gradskog vijeća, iz proračuna grada. Osječani su se, nakon predaje tramvaja, zajedno sa svojim gradonačelnikom, u probnom krugu provozali u novim tramvajima. (D.P.)

OD DANAS
ŠTEDIONICE
MORAJU RADITI PREMA
NOVOM ZAKONU O
BANKAMA I ŠTEDIONI-
CAMA

Milijun maraka ili brisanje iz registra

STR. 3.

Jošip PETRIĆ

KAKO SU UBIJENE MAJKA I KOĆI U PER-
JASIČKOJ ULICI U KLARI

Izbjegle bombu - ubijene hicima

STR. 53.

RAZGOVOR • Prof. dr. **BRANKO JEREN**, MINISTAR ZNANOSTI I TEHNOLOGIJE

Profesore u najviši platni razred

STARA DEVIZNA ŠTEDNJA: DANAS JE
TREBALA POČETI ISPLATA PRVE RATE

Pričekajte još, molim!

OSOBA TJEDNA • **THORVALD
STOLTENBERG**, SUPREDSJEDATELJ
MEĐUNARODNE KONFERENCIJE
O BIVŠOJ JUGOSLAVIJI

Vrhunska karijera s mrljom

TKO SVE MIJEŠA PO BOSANSKOM LONČU

● Ako se manjini pribavlja osjećanje da živi pod staklenim zvonom i da joj se svaka želja čita s usana, onda se stvara nenaravna klima. Onda se manjinu navodi da postavlja uvijek nove zahtjeve, da ni s čime ne bude zadovoljna

Piše: Dr. CARL GUSTAF STRÖM,
Dr. Carl Gustaf Ström
gost-komentator »Večernjeg lista«

Svojom javno izrečenom tvrdnjom da su stanovnici BiH »Svi skupa Srbi«, Thorvald Stoltenberg, posrednik OUN iz Norveške, iznova je pokrenuo debatu o pitanju: Gdje je za odgovornoga političara još dopustiva granica ignorancije? Uzmimo primjer iz nekog drugog zvanja - recimo zrakoplovstva. Ako bi pilot izjavio da može uzletjeti s vodom umjesto s benzinom u rezervoarima, odmah bi se reklo: Taj čovjek očito nije osposobljen da sjedne za upravljač u pilotskoj kabini! On ne poznaje najjednostavnije pretpostavke zrakoplovstva, npr. da motori ne rade na vodu nego na gorivo. Dakle, mora ga se poslati kući i na njegovo mjesto postaviti drugoga, kvalificiranijeg pilota. U zrakoplovstvu je na kocki ipak 80 ili 100 ljudskih života u avionu. No, u politici prema Bosni, u životnoj su opasnosti tisuće, možda čak stotine tisuća ljudi. Ali, tu jedan posrednik može sebi dopustiti i najveću besmislicu, očito bez ikakvih posljedica.

Jednako se pitam, jesu li dobro promišljeni nastupi mnogih zapadnih diplomata, koji hoće »pomocić rješavanju manjinskih i pitanja nacionalnosti između Hrvata i Srba. Prije nekoliko dana posjetio je američki veleposlanik Galbraith zapadnu Slavoniju i živo se protiprovukao kako je tamošnjem srpskom stanovništvu. Naravno, nema tome nikakve zamjerke, samo se čovjek pita, ne srđa li se tu iz jedne krajnosti u drugu. Srpska manjina u Hrvatskoj ima pravo da bude saslušana, ali, ako se to zbiva na način koji pobuđuje dojam da nisu u pitanju manjinska prava nego privilegije, onda - kako jednom reče jedan njemački pjesnik - »od razbora bude besmisao, od blagodati muka živak. Srpska manjina u Hrvatskoj mora se, poput svake manjine, nagoditi s većinskim narodom. Ali, ako se manjini pribavlja osjećanje da živi pod staklenim zvonom i da joj se svaka želja čita s usana, onda se stvara nenaravna klima. Onda se manjinu navodi da postavlja uvijek nove zahtjeve, da ni s čime ne bude zadovoljna. Na kraju onda nastane hrvatsko-srpska raspra - koja se mora provesti, a sigurno će se voditi kontravazno, dakle, situacija kao s djecom na dječjem igralištu: »Ako nećeš što je hoću, reci cu svome tatku (u ovom slučaju: veleposlaniku) - »pa će te istući. I bez mnogo mašte može se zapaziti da uslijed ovakve raspre nastane vrlo loša atmosfera. Tko zbija želi da Hrvati i Srbi npr. u zapadnoj Slavoniji, ali i drugdje u Hrvatskoj, zajedno žive mirno, mora učiniti sve kako bi se spriječila situacije u kojima se dovodi u pomoć velikoga tatku ili velikoga bracu, - bez obzira, je li to sad neki veleposlanik sa Zapada ili neki drugi »moćnik. Ponekad mi se pričinu da bi ljudima u pravi čas trebalo prepustiti da svoje probleme jednom rješavaju i sami - bez međunarodnih delegacija i tv-kamera.

S ovim u sklopu mora se kritička riječ izreći i o medijima Zapada. Mnogi su zapadni listovi ili tv-odaslijači pridonijeli da ljudi u Evropi i Americi bolje shvaćaju zamršenu situaciju u jugoistočnoj Evropi. Ali, nažalost, svaki medij živi od senzacija - i od loših vijesti. Ako u Pakracu ili Okučanima npr. Hrvat i Srbin žive mirno kao susjedi, onda to nije vijest. Ni američki CNN ni njemačka TV neće o tome donijeti filmski prikaz, jer ako je sve »normalno«, nije »interesantno«. Ali, ako susjed susjedu porazbija prozore, psuje ga ili čak napadne, odmah se iz cijeloga svijeta sjate tv-ekipe, jer ništa se ne gleda s toliko interesa kao nesreća koja je pogodila drugoga.

Jedan mi je hrvatski novinar prije nekog vremena ispričao o posjeti međunarodne, evropske delegacije novinara koja je naknila »proučiti« stanje slobode štampe i slobode mišljenja u Hrvatskoj (naočišted brojnih delegacija koje se pojave u

Zagrebu, ponekad se zapitam: tko zapravo plaća sve te putne troškove?) Hrvatski mi kolega reče: »Dok smo im govorili o našim profesionalnim brigama i problemima, pa ih obavještavali kako to oblikujemo naš list, gospoda su s dosadom odmahivala. - Gdje su incidenti? - pitali nas. - Je li netko zatvoren? Je li nešto zabranjeno? Je li bilo sukoba s vladom i policijom? Sve drugo nije ih zanimalo.«

Prije nekoliko dana opet je iz diplomatskog »zaklona« izronio čovjek koga se mnogi u Hrvatskoj i Bosni sjećaju još dobro: Vitalij Čurkin, prijašnji Jeljcinov opunomoćenik, a sada veleposlanik u Bruxellesu, putovao je Miloševiću i Karadžiću da obojicu - ali osobito drugoga - nagovori da prihvate prosredovni plan Kontaktna skupine (da se srpska strana zadovolji sa 49 posto bosanskoj teritoriji, umjesto sa sada prisvojenih 70 posto). Za »nagradu«, Čurkin je nagovijestio: bosanski će se Srbima zajamčiti uspostavljanje »specijalnih odnosa« sa Srbijom, - to znači: njihovu konfederaciju sa Srbijom, nailik na konfederaciju koju treba da uspostave Hrvatska i federacija BiH. Ali bi ova »nagrada« agresoru - jer i nije ništa drugo - u Bosni pomaknula strategičko težište u korist Srbije. Nema dvojbe da bi takav korak bio u interesu ruske politike na Balkanu. Što Srbija bude iz cijelog razračunavanja izišla snažnija, to će jači biti budući utjecaj Rusije na Balkanu. I ne bi trebalo zaboraviti da je Čurkin već prije nekog vremena nagovijestio da će tzv. Krajina, u slučaju mirnog rješenja, biti unutar Hrvatske država u državi.

Ali, ovih dana i drugi još kuhari miješaju po bosanskom loncu. Francuzi propagiraju za zivanje nove opće »konferencije o ex-Jugoslaviji«, a u tom ih - što je osobito zanimljivo - podržavaju Karadžić i bosanski Srbi. Karadžićev motiv je jasan. Nada se da će takva konferencija prekriti planove Kontaktna skupine. Što, pak, hoće Francuzi? Valjda novo izdavanje neke vrste »Jugoslavije«? Svakako je karakteristično što Francuzi i Britanci uvijek iznova zaprijetu da će svoje UN-kontingente povući iz Bosne, ali se sve dosad zbiva suprotno: dovode pojačanja, i sve se pričinjava da im se tu ostaje za »bludu« budućnost. S ovim u sklopu, čovjek se prisjetio i izjavio jedan od prvih zapovjednika modrih šijмова u Bosni, švedski general Lars Wahlgren, nakon što je 1993. smijenjen kao UN zapovjednik. Reče da su države Zapada, naročito Francuzi, u bivšoj Jugoslaviji koristili svoje vojnike zato »da bi se borili za vlast u Evropi. Wahlgren dalje reče da bi francuskim UN-trupama ne zapovijedao UN zapovjednik nego da se tu čini iz Pariza. Švedski general doslovce reče: »Ima informacija, ali tim informacijama raspolažu samo Francuzi i Englezi. Još reče da kao šef UN-PROFOR-a nikako te informacije nije dobio automatski. Britanci imaju u Bosni »dugoročne ciljeve«, tako Wahlgren prije dvije godine. »Ovdje imaju obavještajnu špijunsku službu još iz vremena drugog svjetskog rata«. (Tu bi bio kao dopunjak moglo dodati: Fitzroy Maclean i njegovi ljudi, koji su onda kao britanski oficiri sjedili u Titovom glavnom štabu - šalju srdačne pozdrave!)

Geografija ostaje jednako kao strategijski interesi. Na primjeru Bosne se vidi kako se ti interesi Internacionalno presjećaju, međusobno neutraliziraju ili dopunjavaju. Pri tome se vidi da se do cilja može stići i velikim obilaznicama. Tako su se mnogi promatrači začudili što su Rusi onoliko radošno pristali na imenovanje konzervativnog švedskog političara i bivšega premijera Carla Bildta za novog posrednika, da naslijedi lorda Owena. Nije li to bio isti onaj Bildt koji se kao švedski premijer odlučio suprotstavljati moskovskoj politici na Istočnom moru i naročito u baltičkim državama? Ali, čini se da je računica Rusa sada drukčija (a moglo bi biti da i Bildtova unutarnje-politički rivali, švedski socijaldemokrati, razmatraju stvar na sličan način): Kao posrednik u Bosni, Bildt je zasad nestao s »baltičke scene«. Njegov zadatak u ex-Jugoslaviji apsorbirat će ga toliko da će mu malo vremena preostajati da se brine za »svjevani bok«, dakle, za Istočno more i tašniji ruske planove, recimo prema Estoniji, Letoniji i Litvi. Preostaje onda još mogućnost da Bildt na zadatak pacifikacije »Balkan« ne uspije, baš kao svi njegovi prethodnici, da - vidi slučaj Stoltenberga - izrekne neoprezne izjave koje izazovu ogorčenost i protivljenje, pa se istroši nakon nekoliko godina djelatnosti u Bosni. Utoliko bi njegov neprijatelj mogli biti vrlo sretni što se latio tog zadatka. Unatoč tome, trebalo bi mu poželjeti sreću i pokušati mu pomoći. Ali se ne treba prepustiti iluzijama.

Nažalost, u Bosni nema jedinstvene politike Zapada. Nažalost je difuzna silka Amerike s Clintonom. Nažalost, Evropa nema zajedničke politike sigurnosti, prema tome ni zajedničkoga koncepta za Balkan.

Zato što je tako, Hrvati se u toj situaciji moraju snaći kako je moguće. Ne bi se trebali nadati čudu, a ni čudotvornim posrednicima, nego se u prvome redu pouzdati u sebe.

Zna li se da se za upis na studij svake godine natječe 40 posto kandidata više nego što ih mogu primiti hrvatska sveučilišta, s pravom možemo zaključiti da će upisna groznica, od koje nas dijelje još samo dva dana, i ove godine potresati hrvatska sveučilišta. No, upisi na studij ne stvaraju glavobolju samo budućim sveučilištarcima i njihovim roditeljima, jer iz godine u godinu upisi otvaraju niz pitanja vezana uz stanje i kvalitetu hrvatskog visokog školstva. To je bio i osnovni povod za naš razgovor s prof. dr. Brankom

● Nacionalno vijeće za visoku naobrazbu do danas je preporučilo Ministarstvu znanosti osnivanje samo jedne (privatne) visoke škole ● Nema nikakvog sukoba između mene i rektora Šunjića

PLATNI

Jerenom, ministrom znanosti i tehnologije.

● Prošle je godine na hrvatskim sveučilištima broj upisnih mjesta smanjen 12 posto. Ove godine sveučilišta će upisati oko četiri tisuće studenata više nego lani. Što je utjecalo na takve oscilacije upisnih kvota?

Postoji čitav niz pokazatelja na temelju kojih se u pojedinim državama odlučuje o potrebnom broju stručnjaka koji imaju visokoškolsku naobrazbu, a time i o broju studenata koji će studirati, odnosno upisati studij. Najčešće su to trenutno stanje na tržištu za poslužavanja, predvidive buduće potrebe gospodarstva, razvojna politika itd. Ne manje važan pokazatelj je i usporedba s drugim zemljama - kao što je to omjer broja studenata u odnosu na broj stanovnika, ili udjeli pojedinih zanimanja u ukupnom broju diplomiranih studenata.

Točno je da je lani upisan manji broj studenata u prvu godinu studija u odnosu na godinu prije. Analiza broja nezaposlenih stručnjaka bila je jedan od glavnih pokazatelja koji je doveo do smanjenja upisne kvote. Zašto smo ove godine te kvote nešto povećali? Činjenica je da se u našoj državi događaju krupne promjene, a događat će se i sljedećih nekoliko godina. Ovdje govorim o gospodarstvu, o tržištu radne snage. Promjene su skokovite i nisu uobičajene u jednom normalno uhođanom gospodarstvu. Činjenica je da imamo manjak stručnjaka na kojima bi se temeljio razvoj gospodarstva, a istodobno imamo nezaposlene visokoobrazovane ljude. Imamo višak stručnjaka u jednom gradu, a na drugome kraju države izraziti nedostatak. Očito je da je riječ o jednoj neprirodnoj situaciji. Stoga smo ove godine, neznatno korigirajući lanske kvote i povećavajući kvote za studij po osobnim potrebama, kao temeljni pokazatelj u određivanju upisnih kvota koristili postojeći kapacitet visokih učilišta.

● Prema podacima Ministarstva prosvjete, u školama nedostaje velik broj prosvjetnih djelatnika, posebno profesora stranim jezicima i kroatista. Zašto nije došlo do znatnijeg povećanja kvota na tim inače atraktivnim studijima?

- Broj studenata koji se upisuju ne ovisi samo o potrebama, već i o mogućnostima. Ove godine odobren je najveći mogući broj za upis u studije nastavnih smjerova, posebice stranih jezika. Vrlo intenzivno surađujemo s Ministarstvom prosvjete i svjesni smo činjenice da nedostaje veliki broj nastavnika. Nažalost, kapaciteti filozofskih i pedagoških fakulteta su ograničeni, a proces povećanja kapaciteta pojedinih studija povezan je s osiguranjem prostora i što je posebno ozbiljno sa zapošljavanjem većeg broja profesora. Mislim da je poznato da je upravo mali broj sveučilišnih profesora osnovni problem gotovo svih

hrvatskih visokih učilišta.

No, današnji je manjak nastavnika stranih jezika u srednjim i osnovnim školama, posebice engleskog jezika, posljedica i nekih drugih okolnosti, trenutne konjunkturu ovih zanimanja, ali svakako i dosadašnjeg neadekvatnog sustava njihova školovanja.

● Upisi još nisu započeli, a u javnosti se već govori o manipulacijama. Postoji li plan nadzora Vašeg Ministarstva, koji bi zajamčio da će upisi na svim visokim učilištima proteći bez protuzakonitih radnji?

- Priča o manipulacijama prati upise iz godine u godinu. Međutim, nadzor koji je proteklih godina provelo Ministarstvo znanosti, a provest će ga i ove godine, pokazuje da se ni u kojem slučaju ne može govoriti o manipulacijama. Razredbeni postupci provode se izrazito seriozno, uz višestruki interni i vanjski nadzor. Stoga sam zapanjen nedavnim člankom u »Hrvatskom slovu«, u kojemu se nedopustivo vrijeđa »korumpirane profesore, dekane i ostale koji pri upisu na fakultete pljačkaju hrvatsku studentsku sirotinju«. Pita me odakle tolika drskost i koji su motivi takva blačenja najčasnijih ljudi hrvatskih sveučilišta.

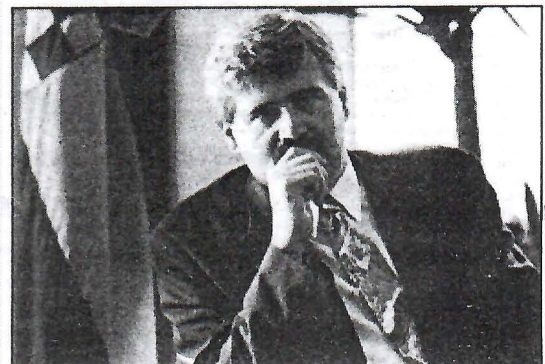
● U skladu s propozicijama upisa, svi studenti koji upišu studij po tzv. osobnim potrebama dužni su do kraja školovanja sami snositi troškove studija. Ne bi li država mogla, odnosno trebala preuzeti troškove školovanja za one studente među njima koji postižu izuzetne rezultate?

- Studenti se upisuju na studij prema unaprijed određenim uvjetima. To je vezano i uz plaćanje troškova studija. Bio je to njihov izbor. Kao što ne postoje mogućnosti da slabiji studenti počnu plaćati troškove studija, ne postoji i zasada niti mogućnost posebnog nagrađivanja najuspješnijih. To ne znači kako osobno mislim da je to najbolje rješenje. Uspješne bi studente svakako trebalo stimulirati. No, osloboditi najbolje plaćanja, ili dijela plaćanja troškova studija, moglo bi se tek kada bi svi studenti

Prirodna odluka

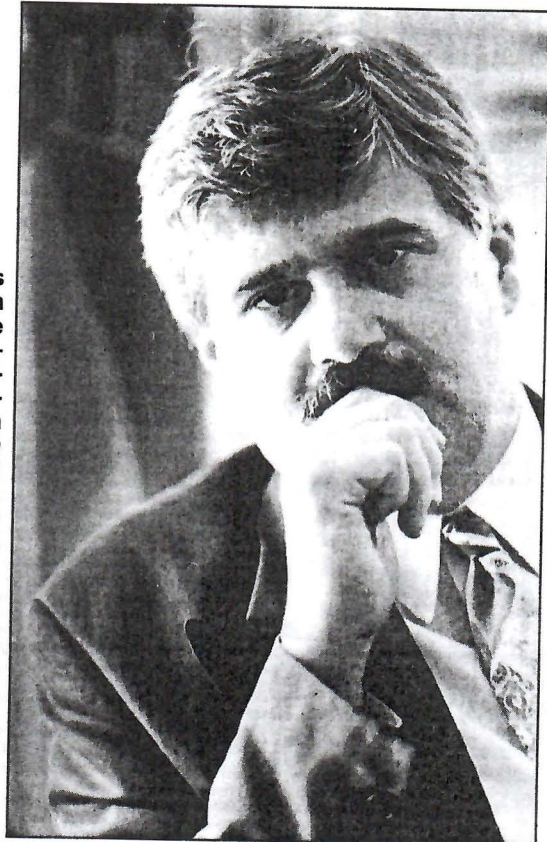
● Imate intenzivnu suradnju s Ministarstvom prosvjete. Poznato je da je dugi niz godina visoko školstvo bilo pod ingerencijom upravo tog ministarstva. Je li odluka da Vaše Ministarstvo preuzme skrb nad visokim školstvom bila dobar potez?

- Mislim da je. Vjerojatno vam je poznato da su to nedavno učinile i neke druge zemlje u koje se često ugledamo - Italija i Njemačka, primjerice. Proizimanje sustava visokog školstva i znanosti toliko je veliko da je ta odluka bila gotovo prirodna.

PROFESORE U NAJVIŠI RAZRED

Večernji list SUBOTA, 1. VII. 1995.

plaćali troškove studija.

● O tome da će svi studenti plaćati troškove studija, a najbolji dobivati državne stipendije priča se već godinama. Blizu li se doista kraj besplatnog studiranja?

- Diskusije o plaćanju studija javljaju se uvijek kada se spomene studentski standard. Naime, širokoj javnosti je možda nepoznato, ali veliki postotak novca za visoko školstvo ide u studentski standard. Danas svaki student može ručati za 4,4 kune, a ostalo subvencionira država. Za smještaj u studentskom domu student plaća tek dio troškova, u iznosu prosječno 110 kuna, a i veći broj studenata koji ostvaruju pravo na studentski dom, a za koje nema mjesta u domovima, dobivaju mjesečno 140 kuna kao participaciju za privatni smještaj. Treba reći da je time obuhvaćeno 90 posto studenata koji traže smještaj u dom.

Ukupna izdavanja za studentski standard su na razini od 154 milijuna kuna godišnje. Odavno ima prijedloga da taj novac treba podijeliti u stipendije i zatim uvesti tržište u studentski standard. No, uzimajući u obzir socijalno stanje većine naših obitelji, te činjenicu da bi stipendije bile namijenjene samo onim boljim studentima, gotovo sigurno je kako bi ta mjera pogodila veliki postotak naših studenata. Ozbiljno je to pitanje i mi smo zamolili grupu naših eminentnih profesora i stručnjaka da na temelju detaljne analize sačinje prijedlog, uzimajući u obzir i iskustva drugih zemalja. U svakom slučaju, konačna odluka neće se donijeti bez dubokog promišljanja i razgovora sa studentima.

● Poznato je da je najboljnija

● Imamo višak stručnjaka u jednom gradu, a na drugome kraju države izraziti nedostatak ● Zašto smo ove godine povećali upisne kvote? Činjenica je da se u našoj državi događaju krupne promjene, a događat će se i sljedećih nekoliko godina

točka našeg visokog školstva enormno dugo studiranje, uz golemo odustajanje od studija. Imate li podatke o broju studenata koji nikada ne završe studij? Kako to tumačite i što se poduzima da se taj visoki prosjek smanji?

- Točno je da je to zabrinjavajuća činjenica. Podaci za zadnjih pet-šest godina govore da studij završi samo oko 40 posto studenata. Ovdje ne govorim o završetku u roku, nego o studentima koji uopće završe upisani studij. Više je razloga za ovako porazan podatak. Moglo bi se govoriti o svim mogućim neodgovarajućim uvjetima i u učilištima i o nastavnim programima, opremi itd. Mislim da će odgovor na to pitanje pomoći i evaluacija svih visokih učilišta predviđena Zakonom. No, naveo bih i jedan zanimljiv podatak.

Jedan od naših većih fakulteta sa dugogodišnjom tradicijom, fakultet koji po kvaliteti nastave spada među dobre i uređene fakultete, tijekom godina, uslijed raznoraznih razloga, upisivao je različiti broj studenata u prvu godinu. Prije tridesetak godina bilo je to 350 novih studenata, da bi se taj broj povećao na čak do blizu tisuću prije osam do deset godina. Nekoliko zadnjih godina upisuje

oko 500-600 studenata u prvu godinu. No, sve te godine, broj diplomiranih studenata nije se mijenjao. Kretao se od oko 180 do 220 studenata godišnje. Godinama je isti i prosjek godina studiranja. Sve to ukazuje, među ostalim, na činjenicu da postoji jedna «kritična masa» mladih koji mogu svladati određeni program studija.

Poznato je da u svijetu više od 60 posto studenata studira na visokim školama, odnosno izvan-sveučilišnim, stručnim studijima. Stručni studiji, koji se izvode na veleučilištima okrenuti su školovanju prema profesiji i u suvremenom svijetu poduzetništvu, često su atraktivniji za studente. Iskustvo drugih zemalja pokazuje da ova mogućnost izbora dviju različitih karijera, unutar iste profesije, znatno pridonosi motivaciji studenata i uvođenje kvalitetnih visokih škola ima sasvim sigurno utjecaja na poboljšanje efikasnosti studiranja. To je bio razlog da smo i mi Zakonom o visokim učilištima predviđeli osnivanje veleučilišta, odnosno sustava paralelnog sveučilišnog.

● U saborskoj se proceduri, u hitnom postupku, nalazi Prijedlog izmjena i dopuna Zakona o visokim učilištima. Zašto hitna procedura?

- Više je razloga za izmjene i dopune zakona. Međutim, po hitnom postupku izmijenit će se samo one odredbe koje bi u protivnom omele normalan rad sustava visokog školstva. Prema izvornim odredbama zakona od 1995./96. školske godine, stručne studije mogu izvoditi samo visoke škole (samostalne ili u okviru veleučilišta). Nacionalno vijeće za visoku naobrazbu do danas je preporučilo Ministarstvu znanosti osnivanje samo jedne (privatne) visoke škole i time bi više od 5000 studenata, okrenutih studiju na visokim školama ostalo bez mogućnosti upisa. Ministarstvo je stoga predložilo Saboru dopunu Zakona, kojom se, u prijelaznom razdoblju, omogućava izvođenje stručnih studija na našim sveučilištima, a do osnivanja odgovarajućih visokih škola, najkasnije do 1997./98. školske godine.

Druga se promjena također odnosi na promjenu roka. Nacionalno vijeće za visoku naobrazbu trebalo je u roku od godinu dana izvršiti vrednovanje svih visokih učilišta. Riječ je o vrlo složenom postupku analize ustroja i rada svakog fakulteta, a prema posebnom proceduri koju je propisalo upravo to Vijeće. Izmjenom zakona ovaj se rok produžava za još tri godine. Za studente je važno reći da se odredba kojom se ograničeni broj izlaska na ispit, popularno zvano (3+1), ovim promjenama veže samo za studente upisane poslije donošenja Zakona, dakle, od 1994./95. školske godine. Predložene izmjene i dopune prošle su raspravu na svim saborskim odborima i Zupanijskom domu, pa očekujem da će ih i Zastupnički dom usvojiti po hitnom postupku.

● Očekivalo se da će u hitni postupak ići i promjene onih zakonskih odredbi koje se odnose na

● Usporedbom s drugim zemljama može se vidjeti da se Hrvatska, sa 1,57 studenata na 100 stanovnika, nalazi negdje između država Zapada i Istoka ● Razredbeni postupci provode se izrazito seriozno, uz višestruki interni i vanjski nadzor

● Osloboditi najbolje plaćanja, ili dijela plaćanja troškova studija moglo bi se tek kada bi svi studenti plaćali troškove studija

● Podaci za zadnjih pet-šest godina govore da studij završi samo oko 40 posto studenata

Hrvatska u sredini

● Spomenuli ste usporedbu s drugim zemljama. Što nam govore ti podaci?

- Usporedbom s drugim zemljama može se vidjeti da se Hrvatska, sa 1,57 studenata na 100 stanovnika, nalazi negdje između država Zapada i Istoka. Taj omjer u Poljskoj iznosi 0,82, u Rusiji 0,818, u Mađarskoj 0,73, dok je u Njemačkoj 1,97, u Španjolskoj 2,7, ili u Francuskoj, gdje na sto stanovnika dolazi 2,8 studenata. To je još jedan razlog zašto smo, gledajući s druge strane, odobrili upis studenata prema kapacitetima koji su danas na hrvatskim sveučilištima.

izbor (reizbor) sveučilišnih djelatnika, a koje su u javnosti naišle na vrlo ostru kritiku.

- Osobno mislim da bi što manje zakona trebalo ići u proceduru po hitnom postupku. Saborskim zastupnicima treba dati priliku i mogućnost da se šire konzultiraju kako bi donosili kvalitetne odluke. Zato smo Sabor zamolili za hitan postupak samo za odredbe koje su neophodne za normalan rad sustava.

Međutim, imamo još nekoliko odredbi Zakona o visokim učilištima koje moramo promijeniti, želimo li osigurati normalno djelovanje visokih učilišta. Točno je da do sadašnja iskustva s provedbom zakona ukazuju npr. na potrebu boljeg formuliranja odredbi koje se odnose na izbore u znanstveno-nastavna zvanja, posebice u područjima društvenih i humanističkih znanosti. No, kako je već tokom donošenja Zakona bilo dvojbo u pojedinim formulacijama, zaključili smo da ove promjene, i još poneke, zaslužuju redovitu proceduru od dva čitanja u Saboru.

● Od 1990. do danas, unatoč navodima i često iskazivanom nezadovoljstvu, nije znatno poboljšana kvaliteta studiranja. Zašto?

- Dugotrajni je to proces. Bez velikih zahvata, kao što je kupnja novih opreme, izgradnja novih laboratorija i dolazak novih visokkvalitetnih ljudi, nema bitnijeg poboljšanja studiranja. Dakako, tu je i pitanje standarda studenata, ali i profesora. Nažalost, okolnosti u kojima se nalazimo, ne svojom voljom, značajno usporavaju pro-

mjene. Ali, dopustite mi reći da sam ja duboko uvjeren o visokoj kvaliteti velikog dijela naših fakulteta. Mislim da je to nastava na europskoj razini. Najveći problemi osiguranja kvalitete, osim materijalnih poteškoća, sigurno su nastavnici, sveučilišni profesori. Na nekim fakultetima ima nedopustivo malo stalno zaposlenih nastavnika, nastava se, gotovo od njihovog osnutka, odvija zahvaljujući gostovanju nastavnika s drugih fakulteta. Nema kvalitetne nastave bez profesora koji stalno rade i borave na fakultetu, gdje se aktivno radi na istraživačkim projektima, gdje su studenti u stalnom kontaktu s njima. Zato je izuzetno značajno vrednovanje fakulteta i nadam se da će Nacionalno vijeće uspješno tu zadaću obaviti u što je moguće kraćem vremenu. Bilo kakvo restrukturiranje sveučilišta, bez temeljite analize, ne bi bilo dobro.

● Zagrebačko sveučilište nosi epitet najkvalitetnijeg hrvatskog sveučilišta. Kako biste Vi ocijenili kvalitetu Zagrebačkog, a kako drugih hrvatskih sveučilišta. Ako postoje bitne razlike, kako ih tumačite?

- Zagrebačko je sveučilište prije svega naše najstarije sveučilište. U njegovu je izgradnju i opremanje uloženo i najviše novca, a najbolje je popunjeno i nastavnici i znanstveno-nastavnim zvanjima. Riječ je, dakle, o tradiciji, ali mislim da su ipak najvažniji ljudi, profesori. Dokaz u prilog tomu je činjenica da na drugim sveučilištima postaje fakulteti za koje se može reći da su bolji od zagrebačkih, a rade u

istom znanstvenom području. Nema ih puno, ali ih ipak ima.

Tu bih se opet dotakao one «kritične mase», ali ovaj put ne studente, već sveučilišnih profesora. U gradu koji je znatno manji po broju stanovnika od Zagreba, ne može biti isti broj različitih fakulteta. Ali, to ne znači da ne može biti manji broj jednako kvalitetnih nastavnika, ista kvaliteta naših ciljeva te koji imaju dobre uvjete za razvoj u određenim sveučilišnim centrima.

● Stalno ukazuje na problem nedostatka sveučilišnih profesora. Kako Vi kao ministar ocjenjujete položaj sveučilišnih djelatnika (plaće, uvjeti rada, status)?

- Poteškoće u kojima se nalazi državni proračun reflektiraju se i na plaće svih korisnika državnog proračuna. Vlada je krenula na jasno definiranje platnih razreda i uvjeren sam da smo na putu pravednog uređenja raspodjele plaća i proračuna. To je već odavno učinjeno u Njemačkoj, nedavno u Sloveniji, a, eto, uređuje se i u nas. Spomenute zemlje naveo sam i zato što su svrstale sveučilišne profesore u najviše platne razrede. Mi smo na sličnom putu i sigurno sam da će to tako biti i u nas.

● Skrbri li država dovoljno o znanstvenom pomlatku. Imate li podatke o tako često spominjanom «odljevu mozгова»? Napušta li nas veći ili manji broj stručnjaka nego prije '90. godine?

- Opće je poznato da ovo ministarstvo, dakle država, osigurava plaće za oko tisuću znanstvenih novaka. To je značajna brojka, jer kroz znanstvene projekte ministarstva obuhvaćeno je ukupno oko 8000 znanstvenika. Znanstveni novaci selektirani su iz kruga od 10 posto najboljih studenata i mislim da je to naša najbolja investicija u budućnost. Naravno, ovim putem zaustavljamo samo odljev onih najboljih. Nažalost, mnogo je i onih koji odlaze. Odlaze sasvim mladi, tek diplomirani stručnjaci, koji nisu bili nigdje registrirani, pa je teško saznati točne brojeve. To je problem s kojim se suočavaju mnoge zemlje, pa čak i razvijene. No, uvjeren sam da će onog trenutka kada hrvatsko gospodarstvo uzme zamah, Hrvatska postati zemlja u kojoj će mnogi poželjeti živjeti i u koju će se mnogi vratiti.

● Tisak se posljednjih dana mnogo bavi spekulacijama o sukobu ministra Jerena i rektora Šunjića. Koliko u njima ima istine?

- Nema nikakvog sukoba između mene i rektora Šunjića.

Razgovarala Ivana Kalogjera-Brkić
Snimio Damjan BROIĆ

Razmjena potvrđuje našu kvalitetu

● Početkom godine Hrvatska je primjena u punopravno članstvo CEEPUS-a (Central European Exchange Program for University Studies). Što to znači za hrvatsko visoko školstvo i kada možemo očekivati prijama Hrvatske i u ostale programe akademske razmjene?

- Hrvatska je u u ovaj srednjoeuropski program razmjene studenata i profesora ušla u siječnju, s tim da nam je već za 1995/96. školsku godinu odobreno 100 mjesta. Dakle, 100 mjesečnih stipendija za studente i gostujuće profesore iz zemalja Srednje i Istočne Europe na našim sveučilištima. To je nesumnjivo još jedna

potvrda o kvaliteti naših fakulteta. Zahvaljujući prijama u CEEPUS, jednak, a možda čak i veći broj naših sveučilištaraca odlazi u akademsku razmjenu.

Razmjena na znanstvenom području, bilateralna suradnja s nizom zemalja, još je intenzivnija. Samo u prošloj godini aktivno je bilo 39 zajedničkih znanstvenih projekata, te 154 studijska mjeseca u suradnji s Njemačkom. U suradnji s Austrijom bilo je 200 studijskih mjeseci, a s Francuskom 203. Prema Fulbrightovom programu, u suradnji sa SAD ostvareno su 233 studijska mjeseca.